

До членовете на Факултетния съвет на Философския факултет.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ!

Участието ми в конкурса за доцент по обща социология във вашия факултет приключи неуспешно за мен. Нямам навика да занимавам другите със своята особа. Сега обаче си позволявам да ви обърна внимание на вече приключилия конкурс, защото две обстоятелства за мен са силно смущаващи: 1. Видът на рецензиите, които се пишат във Философския факултет; 2. Че факултетният съвет приема за "нормални" този тип рецензии.

1. Рецензиите за мен са "смущаващи" по две причини – научна и морална.

а) "Научният" анализ на моите публикации е на такова равнище, че създава впечатление за четене на "галоп". Например в рецензията си доц. Г. Димитров твърди, че основната ми теза за същността на "социализма", разработена в книгата ми "Какво става?" е "общо място в литературата за модернизацията". В това твърдение няма нищо вярно. Моята теза – че така нареченият "социализъм" е специфична форма на преход от докапиталистическо към капиталистическо общество е теоретична алтернатива на теориите за модернизацията. Всички основни тези на моята теория са в пълно противоречие с тезите на теориите за модернизацията. Аз защитавам тезата за естествения произход на "социалистическите" общества, докато според теориите за модернизацията техният произход е доктринален. Аз защитавам тезата за буржоазния характер на "социалистическите" революции, докато в теориите за модернизацията те се разглеждат като антибуржоазни. Аз доказвам, че в резултат на така наречените "социалистически" революции се дава силен тласък в утвърждаването на капиталистическия начин на производство, докато в теориите за модернизацията се твърди, че "социалистическите" революции блокират, дори връщат назад процеса на утвърждаване на капиталистическия начин на производство и т.н.

Бих могъл да възразя по почти всички тези на доц. Г. Димитров, но не това е целта ми. Не мога да разбера начина по който е чел книгата ми, за да твърди, че "тъкмо социалистическата специфика на формата на преход от традиционно към модерно общество изобщо е отпаднала от полезрението на Найденов". Та цялото съдържание на книгата ми е точно това – анализ на спецификата на прехода към капитализъм чрез пълна централизация на националния капитал и установяване на едностранна политическа система. Моят анализ обхваща различните страни на този процес – икономическа, политическа, социално-психическа и пр. А анализът на причините на кризата на централизираната икономика? Целият конкретен анализ на необходимостта и ограничеността на този тип социално устройство, който аз съм направил, все едно че не съществува за доц. Г. Димитров.

Не по-различна от научна гледна точка е и рецензията на проф. И. Стефанов. Представяйки крайно схематично моите възгледи, той като че ли изобщо не забелязва теоретичния

"пълнеж" на моята концепция. За него също като че ли изобщо не съществува анализът, аргументите, с които обосновавам моите тези. Много автори са писали върху причините за кризата на централизираната икономика. Но нито един не е стигнал до най-важната причина, която аз съм разгледал в книгата си - че в условията на централизиран национален капитал и еднопартийна политическа система не може да се реализира преходът към следващата фаза на капиталистическия начин на производство свързан с раздвоението на капитала на капитал-собственост и капитал-функция, тоест на акционерния капитал, и съответно със следващия етап в развитието на разделението на труда в класата на съвкупния капиталист. За проф.И.Стефанов, както тази принципно нова, така и многото други авторски тези са "една по-традиционна гледна точка". Как ще е "по-традиционна", като както конкретния анализ, така и тезите и аргументацията ги няма при другите автори. А да не говорим за цялостната концепция за "социализма" като преход от докапиталистическо към капиталистическо общество. Което го има само като подхвърлени изречения при някои автори, но не и като цялостна, аргументирана концепция. Смятам, че рецензии от типа "отгоре-отгоре" не правят чест на философския факултет.

б) По-смушаваща от научната е обаче моралната страна на двете рецензии.

В рецензията си доц.Г.Димитров пише, че изпитва огромно неудобство, защото четейки моите работи се натъква на "класическата личностна драма на човек, който се опитва да бъде честен, умен и комунист едновременно". Уверявам ви, уважаеми колеги, че не изживявам никаква личностна драма. Никога не съм изпитвал дискомфорт от това, че съм се стремил да съм честен и да правя наука, и в същото време съм се чувствал комунист. Доц.Г.Димитров пише за моя "ценностен избор на политическа кауза", за верността ми към Партията и т.н. Малко е да се каже, че съм шокиран от подобни изрази. Първо, защото дори и да имах политически пристрастия, какво общо имат те с една научна рецензия. И второ, което е по-важно. Всички, които са чели моята книга, независимо дали са "сини" или "червени" я възприемат като честна книга. Но това, което се забелязва от обикновените читатели, не може да бъде забелязано от професионалния социолог доц.Г.Димитров. Парадоксът е в това, че аз съм може би единственият от колегиалния бранш, който нямам политически пристрастия и не се занимавам с политика. За мен да си комунист е въпрос на моралност и няма нищо общо с политиката. Хората от различните страни възприемат понятията за добро и зло, за чест и достойнство през призмата на доминиращата в момента идеология. Аз съм се родил в страна, в която доминираше комунистическата идеология. Цялата ми фамилия са комунисти. Понятията за добро и зло, за чест и достойнство съм ги попил през призмата на тази идеология. И както аз нямам претенции към един мохамедан, или католик, или протестант и пр., родени съответно в мюсюлманска, или християнска страна, да се откажат от своята религия, защото под знамето на полумесеца или кръста са се проливали реки от

кръв, така и не желая да се иска от мен да се откажа от самосъзнанието си на комунист, защото буржоазните революции на XX век, съпътствани от масово насилие са се извършили под червеното знаме на комунизма.

Политическите квалификации, които доц.Г.Димитров ми прави не само, че нямат нищо общо с действителността. Те са рецидиви на един стил на професионални отношения, който за мен никога не е бил приемлив. Още по-неприемлив е сега, когато пряк политически натиск върху колегиалната общност няма. Тук трябва да добавя, че другият рецензент – проф.И.Стефанов, смело ми е дал пък друга – идеологическа квалификация. Аз според него съм истматчик, и следователно не съм социолог. Според него в България още преди две десетилетия е направено разграничение между социологията и истмата, и тъй като аз идентифицирам тези две сфери, значи се връщам двадесет години назад. Ей богу, колкото и да се напъвам не мога да видя какво общо има моята книга с водените преди двадесет години спорове за социологията и истмата. В моите разработки аз прилагам материалистическото разбиране на историческия процес. Това е метод, който се прилага от безброй социолози. Проф.И.Стефанов, работейки в катедра по социология, би трябвало да знае, че едно от основните направления в социологията са теориите за конфликта, в основата на които лежат възгледите на К.Маркс. Как може да се твърди, че след като използвам тази методология (впрочем не само нея), значи не съм социолог, излиза извън рамките на всякакви разбирания.

2. Във връзка с тази втора страна – даването на политически и идеологически квалификации, не мога да не изразя учудването си, че Факултетният съвет приема за нормални подобен вид рецензии. Аз много добре си спомням моите преподаватели във философския факултет. Това бяха хора с чест и достойнство. В условията на тоталитарен политически режим, те се стремяха да ни учат да търсим истината и да имаме доблест. Не мога да си обясня какво става сега във философския факултет. Нима смяната на поколенията толкова драстично е променила нравствения климат и достойнството на преподавателския състав? Надявам се, че "случката" с рецензиите на моите работи е изолирано явление. Като възпитаник на философския факултет оставам с най-добри чувства към хората, работещи в него.

доц.Георги Найденов, кат."Хуманитарни науки", Стопански факултет, ТУ-София. 11.11.1994г.